

De målrettede, de kritiske og de resignerende

Portræt af generation målrettet

Lektor og udviklingsleder Camilla Hutters
Center for Ungdomsforskning, DPU, Aarhus universitet

Målrettethed oplevet indefra

Kravene bliver bare større og større. Altså der er flere opgaver, der er flere afleveringer, der er flere sider. Nettet bliver hele tiden strammet. Fra uddannelsens side er tanken jo, at skrifteligheden skal højnes og derfor skal der være flere afleveringer. Og for de studerende, der bliver det en stress faktor. Så skal vi præstere mere. Det synes jeg ikke nødvendigvis er det, det handler om. Det handler om at lære – ikke om at præstere. Jeg synes, det der læringsaspekt bliver tabt mere og mere herinde. Det handler mere og mere om resultater. Og det hele bliver presset så meget sammen, at man ikke når at fordybe sig. Der er kommet så mange regler og så meget buekrati hele tiden, som jeg bare bliver så træt af.

(Kvindelig student på Statskundskab)

Hvad kendetegner *Generation Målrettet*?

Krav om målrettethed

- Øgede krav om at målrette og planlægge uddannelsesvalg
- Mere strukturerede og komprimerede uddannelser
- Øget individualisering – den unge er ansvarlig for egen succes
- Øget arbejdsmarkedsorientering – uddannelse som et instrument
- Øget konkurrence – og øget udskillelse

....med de er svære at indfri

- Uddannelsesfrekvens er ikke øget
- Mange studenter får ikke en videregående uddannelse (29% kvinder og 35% mænd)
- Yngre studenter – men også øget frafald
- Markante trivselsproblemer
- Uklar forbindelse mellem uddannelse og arbejde - som øges i takt med stigende ungdomsarbejdsløshed

Hvordan håndterer de unge kravet om målretning?

Tre tilgange:

- De målrettede
- De kritiske
- De resignerede

De målrettede

- Forsøge at målrette deres valg, så de kan komme hurtigt igennem uddannelsen og ud på arbejdsmarkedet
- ”Dem fra CBS” (og andre erhvervsrettede/merkantile uddannelser)
- Ser uddannelse som et instrument til at opnå et vellønnet job i det private erhvervsliv
- Har fokus på ”at skille sig ud” – både via præstationer og ”cv-ræs” . Relevant erhvervserfaring er lige så vigtigt som uddannelsesbeviset (dobbeltkvalificering)
- Motivationsproblem: Uddannelse taber værdi til erhvervserfaring

De målrettede

Interviewer: Er der noget, som er vigtigt for jer, at I har gjort, inden I bliver 30?

Maxim: Ikke andet end at være godt økonomisk stillet, penge skal være det mindste problem. Når der er harmoni i det, så er der harmoni i alt andet, plejer jeg at sige.

Memeth: Jo mere ansvar, jo større indkomst har man, så det er det, som jeg stræber efter.

Ercan: Det er også målet med uddannelse for mig, det er at så jeg kan måske arbejde de 37 timer, som min far som rengøringsmand også gør, og så måske få dobbelt så meget som ham.

(Mandlige studenter med anden etnisk baggrund)

Interviewer. Hvad betyder job og lønmuligheder?

Oliver: Det betyder næsten alt. Jeg har da taget den her uddannelse bevidst om, at det nok skal give et ordentligt job med en god løn. Sådan tænker jeg da. Så har man ikke så mange andre kvaler i livet.

(Mandlig student, Niels Brock)

De kritiske

- Opponerer mod logikken om, at man skal målrette sit uddannelsesvalg og skynde sig gennem uddannelsessystemet
- Ser uddannelse som et middel til selvudvikling og læring
- Vælger ofte kreative, humanistiske og socialvidenskabelige uddannelser.
- Prioriterer selvudvikling og egne projekter, herunder 'relevante' studiejobs.
- Motivationsproblem: Mangel på motivation og engagement

De kritiske

Jeg kan huske en gang i folkeskolen, hvor vi fik flyers, hvor der stod: Kom i gang nu og en løftet pegefinger. Og jeg kan huske, at jeg allerede den gang tænkte, at nej-nej. Jeg skal bare tage det i mit tempo (...) Altså jeg synes, det er bedst at gå i skole, når folk ligesom selv har valgt det. Når man deltager, fordi man har lyst til det.

(Kvindelig student uden uddannelse)

Jeg har det også meget svært med den der gange snit-ordning. Jeg forstår den ikke helt. Fordi jeg kender i hvert fald mange fra mit gymnasium, der er startet hurtigt på uddannelser og så er droppet ud 2-3 gange. Og det er sgu da spild af Statens penge. Og det giver jo bagslag, hvis du går i gang med noget, du ikke vil. Og igen – hele det der system giver mig bare klaustrofobi. Altså jeg har nu to gange fået brev om, hvorfor jeg ikke er startet på noget. Og det irriterer mig helt vildt meget, når jeg får de breve, fordi jeg tænker, at det skal I godt nok ikke blande jer i. For jeg gider ikke forsvare noget.

(Mandlig student uden uddannelse)

De resignerende

- Forsøger at målrette deres uddannelsesvalg, men har svært ved at definere et selvstændigt projekt
- Vælger ofte KVU, SOSU, MVU – korte uddannelser, som det er forholdsvis let at komme ind på
- Er forvirrede og er i tvivl om egne evner og muligheder
- Har svært ved at gennemskue hvad forskellige uddannelser går ud på og hvad de kan bruges til.
- Motivationsproblem: Mangel på mening kan føre til opgivelse og resignation. Er i fare for at ende i restgruppe

De resignerende

Altså jeg så det da som en fiasko, da jeg gik ud. Og tænkte: hvor er jeg svag. Men det vil da være værre at blive uddannet og så ikke kunne give patienterne det, de havde brug for. Så synes jeg næsten det er bedre at erkende det nederlag også hoppe fra. Det er jo et betydningsfuldt job, som man skal kunne nyde. Det kan patienterne også godt mærke, hvis man ikke rigtig nyder det. Men jeg var sådan helt psykisk kørt ned til sidst faktisk. Fordi jeg synes det var hårdt at se alle de dårlige mennesker (...) Jeg har jo så ikke fundet et job endnu, men jeg gik også lidt i stå . Men nu har jeg så søgt en masse her indenfor de sidste uger, så nu mangler jeg bare at få nogle svar.
(Kvindelig student uden uddannelse)

Det har mere været overfor én selv, at det har været svært at forklare. Når man pludselig kunne se dem under én komme op. Og man tænker. Hvorfor fanden går de på universitetet, når jeg stadig nosser rundt. Så det har været lidt irriterende
(Mandlig student på EUD)

For kvinderne er uddannelse den eneste vej

- Kvinderne er mere pressede i fht. at starte hurtigt – og de er mere realistiske ifht. optagelseskravene
- Skyldes forestilling om ”det normale uddannelsesforløb” – først uddannelse, så familie, så karriere – inden man bliver 30
- De skal håndtere et ”alderræs, et jobræs og et cv’ræs”
- Uddannelsesplanen er udtryk for risikohåndtering.

Åh nej jeg skal have en uddannelse.

Åh nej hvad skal jeg så?

For mændene er der andre veje til succes på arbejdsmarkedet

- Lægger vægt på at "tage tingene som de kommer"
- Ønsker en karriere, hvor de 'kan udrette noget' og 'få noget på benene'.
- Succes er at realisere egne projekter og ideer
- Oplever nogle karriereveje, som kvinderne ikke oplever – eller som de anser som risikable (selvstændig, autodidakt og arbejde sig op).
- Mange af mændene lægger desuden vægt på at afprøve tingene og lære ting i praksis

The bamboozled generation

- Fra frit valg til frit fald?
- Usamtidighed
- Behov for nye strategier

Er målrettethed vejen frem?

Først og fremmest er det en hån mod vores uddannelsessystem. Aldrig har der været så mange, der har taget en uddannelse som nu, men de kan ikke bruge den til noget som helst, da uddannelse tilsyneladende ikke er kvalificerende nok. Det er en hån mod alle os, der modtager afslag på afslag. Er vi så ringe os, der afvises? Er vi ubrugelige, unødvendige og overflødige?

Spørgsmålene kører rundt i mit hoved. Nyttede det noget at tage den uddannelse? Måske er du slet ikke egnet til det? Hvem er du i grunden? Alt imens folk siger til mig: Giv ikke op. Der skal nok komme noget. Jeg prøver, men modet er ved at forsvinde og opgivelsen bliver en realitet

(Indlæg i Politiken 5. november 2011 v. cand. mag. Anders Møller Gade)